

1866

Kassa, április 23.

1865.

FELVIRÁDÁS.

Harmadik évfolyam

33. szám.

FELSŐ-MAGYARORSZÁGI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint kétszer:
CSÜTÖRTÖKÖN és VASÁRNAP.
Előfizetési díj: egy évre 8 frt. — fél évre 4 frt.

Feladvány szerkesztő s kiadó-tulajdonos:
Bánóczy Ferencz.
Szerkesztő- és kiadó-hivatal: Kovácsutca 380. sz. Eudaház.

Hirdetési díj: 4 hasábos garmond sor 6 krajcár.
Helyi díj: minden beigatás után külön 30 kr.
Nyiltér soronként 12 kr. o. é.

A gazdaszat alapelvei.

IX.

Miután bevégeztünk két földnem ismertetést, helyén látjuk pár szót szólni a készítmények és azok módjáról, melyek az ismertetett két földből gyártatnak.

Első helyt szólunk tehát az üvegről, mint melynek fő alkotórésze a kovany, és azontul a porcellán s e nemek gyártásáról, melyeknek alakjuk a tünany.

Tudnunk kell mindenek előtt azon vegytani tételt, hogy némely fémek éleget, gyöngébb vagy erősebb alkotnak (basis) alkotnak, melyek savakkal vegyülve sókat képeznek, míg a fémeknek más éleget, erős alkotnak szinte sóvá alakuló alkot képeznek.

Eként a fémek éleget felosztásuk szerint a) Aljak éleget, minők a hamany, szikeny, mészeny, ólom s. melyek savakkal egyesülve jegecsókat alkotnak; b) Savas éleget, melyek savakkal nem együlnek, hanem erős alkotnak együlve, sókat alkotnak, mint a dárdany s; c) határozatlan éleget, mint a timany, mely magát erős savak iránt mint alj, és erős alkot iránt mint sav viseli; d) közönyös éleget; e) sönemű éleget, melyekben az élegettel összekötött fémeknek egyike mint alj, másika mint sav szerepel.

Tudván eként, hogy az alkotnak savakkal együlete sókat alkot, elmondhatjuk, hogy:

Az üveg fő alkotórésze nézve semmi más, mint kettősó; mely kovasavas hamany- vagy szikenyelegetből, és kovasavas mészelegetből vagy ólomlegetből áll.

Nálunk Magyarországon, hol a hamuzsír olcsó, használnak az üvegyártáshoz és vegyítik azt következő arány szerint;

- 24 rész égetett meszet,
- 64 rész hamuzsirt,
- 100—110 rész megpörkölt és

porrá zuzott ková. — Azon vidékeken, hol a hamuzsír drága, e helyett sziksót használnak.

Miután a vegyrészeket jól porrá zuzták, s azt az idegen részeketől feltisztították, tűzálló cseréptégelyekbe teszik, melyekben erős tűzön hevítetvén, midőn már a szénasavtól habzás által csendesen elválni kezd, oladásnak indul és teljesen felolvadt, midőn habzása végkép megszűnt. Ekkor használják felfuvas által különféle tárgyakra.

Hogy a kova könnyen porrá zuzható legyen, maglyában, tűz által fölhevítik, s midőn izzó állapotban van, vízbe dobják, mely által számtalan repedéseket kapván, igen könnyen enged magát porítani.

A tárgyak fuvás által idomítottak, és formákban szabályoztatnak. A fuvó cső egy körülbelül 5 láb hosszú vascsőből áll. Alakja kúp, úgy hogy kis végén, melyre egy gömb van alkalmazva csak igen szűk a lyuk, még lassanként töresedve, felső végén fél hüvelyk a lyuk ter. Ezen cső tovább mint fél méter fába van alkalmazva a kezelhetésért, s a szájhózi kényelmes alkalmazásért; alsó vége pedig meg van hajtván, hogy a kis lyukas gömb a fuvásnál, a rajta függő üveggel együtt lefelé álljon.

A cső gömbje az olvadott anyagot tartalmazó tégelybe mártatván, róá ragad az üveg, s eként eszközöltetik a fuvás. Az olkésült üveg meghidegedés előtt egy lauhán fűtött kemenczébe tétetik, hol kihűlni maradván, ruganyosságot kap.

Ez az egyszerű fehér üveg kezelési módja. Azonban a színezés fémleget által eszközöltetik.

Ha az üveghez mész helyett ólomleget vegyite-

nek, ez annak olvadátságát nagyon megkönnyíti, szebbé, puhábbá és sugárzóbbá teszi azt. — Az eként készített üveg jegecz üveg (Crystallglas) nevet nyert, tisztaságánál fogva. — Alkatrészeit nagy gondal válogatják össze s csak is a legtisztábbakat használják. Az optikai üvegek valamennyieit így készítenek, s azért is drágábbak a közönségeseknél. Vegyrészei: 100 rész tiszta kovasav, 100 rész ólompir (minium) és 30 rész tiszta szénasav hamanyéleg. — A felolvadás folytonos keverés mellett történik, hogy a többi részeknél nehezebb ólompir kellőleg vegyüljön. — Ez után az olvasztott üveget több napokig hagyják a tégelyben kihűlni, miután a tégelyt tartalmával együtt darabokra törlik, s darabjait a kiszemelt üvegeknek kiköszörülük. Ezen s a közönséges üvegyegység adja a színtelenítő (achromatisch) üveget.

Az ólomtartalmu üveg használtatik még, a hamis drága-kövek előállítására. Az ilyen, kellőleg köszörült színtelen üveg sugárzása és fényében, a valódi gyémánt által fölül nem mulatik, s a francia mügyémántok majd nem mindenben vetélkednek a valódiakkal. A vas és rézleget zöldre festik az üveget, a sárganyéleg (Chromoxyd) sárgára, a kékenyéleg (kobaldoxydul) szép kékre, a cselenyéleg (manganoxyd) ibolyaszínre. Az arany ónéleggel vegyülve, szép rubinvörösre festi az üveget, a rézleget pedig granitvörösre. Sárga színt a dárdany, vagy pedig a korom is ad.

K. G.

A felföld- s különösen Sárosmegeye közviszonyainak vázlatja.

III.

Azon számos okok közt melyek a felföld birtokosainak s népeinek elszegényedésére közreműködtek, egyik legjelentékenyebb volt mint érintők az urbériség elengedésének sajátos modora, miszerint a birtokos osztály olcsón vált meg tőle; teljes értékben térítette meg papirusait; drága kölcsön pénzeket vagy csak igen hiányosan szerelhette fel birtokát s így többnyire adósságba süllyedt míg viszont a nép nem levén képes felhasználni vagy értékesíteni azon temérdek munkaerőt melyet nyert, tulajdonképen igen keveset nyert anyagilag, erkölcsileg pedig többet vesztett, mert a zavaros viszonyokat nem értve s balul magyarázva azon makacs meggyőződésre jutott, miszerint idáig mindazon terhet mit, urbéri földéért tett, csupán jogtalan elnyomatás következtében tette sőt eszmezavara annyira ment hogy most azon örökbérszerű munkát melyet a zsellértelekért tesz, szintén urbéri természetűnek véli és azt hiszi, ez is meg van váltva, el van engedve vagy kell hogy elengedtesse mint el lett engedve az urbéri dézma s robot, mert hiszen ez sem más mint robot egy bizonyos mennyiségű föld után, melyet a birtokos nem épen mondhat magának.

Talán sok régi jó táblabíránk sok régi jó magyar birtokos, patronus hazafi iránt igaztalanok leszünk midőn az összes régi birtokosság ellen némely régen érzelt de ki nem mondott panaszt emelünk — de — ezen tán számított, gondosabb, atyáskodóbb hazafiak jószándéka viszonyaink mozgalmában jelentékeny eredményt felmutatni képesek nem levén, engedjük meg hogy panaszainkat általánosságban formulázzuk s ellenük általánosságban hozzuk fel, miszerint: óriási mulasztás volt tőlük, századok óta oda nem működni hogy a birtokos osztály és a nép közt más erkölcsi viszonyokat hozzanak létre, mint minők a véletlenségek vagy politikai zavarok, vagy balítéletek vagy még Ázsiából hozott nézeteik létre hoztak Ugyanis:

Nem sokat gondoltak ők nemzeti nyelvünk ápolásával, tanításával, népszerűsítésével, pedig: hol a nép — egy néptörődék a nemzet nyelvet nem érti, annak irodalmát nem élvezheti az irodalom után forgalomba jövő hasznos eszméket, ismereteket, el nem sajátíthatja és a közös nemzettörzsszel közösen érezni gondolkodni nem képes, ott az anyagi és szellemi jólét, a közös nemzeti rokonszenv és érzület kellően ki nem fejlődhet. Nem sokat gondoltak a nép oktatásával, bár lelkiismeretesen vitték azon jelentékeny terheket, melyeket a „patronatusi“ tisztesség rájuk rótt. Nem értekeztek, nem érintkeztek kellően az egyházi s iskolai személyekkel — nem emelték magukhoz a néptanítókat kik az uriháznál nyert s tisztult nézetek nyomán egészen másképp vezethetők vala mint vezették, növendékeiket. Nem sokat gondoltak végre a nép rokonszenvével vagy ellenszenvével — mert hiszen minden birtokos egy egy kis királynak érezhette magát, ki legalább anyagilag soha sem szorul az ő alattvalóira; ez erkölcsi kötelekek jelentőségét pedig nem fogták fel s ezért nem ápolták eléggé.

Ezen hanyagság volt főoka a felföld tótajku népei azon sajátos viszonyainak, miszerint ez távol marad nemzeti nyelvünk ismeretétől, idegen maradt földesurához, bár vele igen szoros viszonyban élt; nem tudta kellően felhasználni s kizsákmányolni saját földje előnyeit — mely épen ezen sajátosságainál fogva több szakértelmet, többféle ismeretet s ügyességet igényel mint az Alföld — hanem hallva ennek gazdag áldásait, szokásba vette a levándorlást ivadékról ivadékra; pedig midőn ott anyagi jólétét kevés munka mellett vélte feltalálni, nagyon csalatkozott, mert reá nehezebb munka várt mint minőhöz szokva volt — nem bírta el a nap hevét — nem bírta nélkülözni a felföldi jó vizet, nem bírta meg gyomra az alföldi erős tápanyagokat, sem tüdeje a Tisza-Duna áradásairól s az egykor még nagyobb lápokról, mocsárokról keletkező romlott levegő rohamokat — csakhamar látz, hideglelést kapott s a nagyobb rész sirját találta — a „boldog Alföldön.“

Általában nem értették, nem érzették elődeink az okszerű gazdaszat szükségességét s jelentékenységet; nem méltányolták a hasznos ismereteket, az értelmet és szorgalmat; nem ismerték ama fölvet: „annyit ér a föld — mennyit a rajta lakó nép értelme s szorgalma belőle kivívni képes“ — s így sokkal többet ér p. o. a kis brit sziget mostoha földje, mint Ázsia legáldottabb vidékei — hol a népnek az okszerű gazdaszatról fogalma sincs; nem tudták hogy magának az anyagi bőségnek egyetlen biztos forrása vagy tényezője a szellemi erkölcsi kiképzettség — így bár a felföld népe egykor előbb állott az ipar és gazdaszat terén — a közfejlettséssel lépést tartani nem bírt s még az ipar terén a gőzmozdonnyal dolgozó népektől annyira tulszárvnyaltatott hogy most már kézművei a versenyt semmi szín alatt sem állják ki, addig a gazdaszat terén az alföldi néptől annyira háttérbe szorítatott, hogy most már saját piacain sem képes a gabona neműeket, hátrány nélkül oly olcsón adni s oly nagy mennyiségben állítani ki mint az alföldiek.

KUBINYI L.

A kassai színház s a magyar dráma-irodalom érdekében.

III.

A társulat szervezéséről kellene még néhány megjegyzést tennünk, de minthogy ez: — ha jól tudják — a színházi választmány felügyelete alatt az igazgatóság köréhez tartozik, ezáltal mellőzzük ebbeli nézeteinket, s csupán a dráma érdekében kívánunk egy pár szót szólni.

Volt már említve lapunkban, hogy a nyári hónapokon nemcsak szellemi élvets nemes szórakozást nyújtának a műkedvelői előadások, de egyúttal anyagilag is hasznosak lennének.

Ezen eszmét azért is bátorkodunk feleleveníteni mert meg vagyunk arról győződve, hogy az általános ohajtásnak hódolnának azok, kik műkedvelői társulattá alakulva, havonként legalább egy színi előadást, vagy hangversenyt rendeznének.

Szükséges azonban, hogy ezen társulat teendői fölött oly egyéniség intézkedjen, a kinek tekintélye, egyszerűsége s szakavatottsága a sikert előre is biztosítaná.

Az előadásokból nyerendő jövedelem egy részét drámai jutalmakra lehetne kifizetni s ez által míg egy részről a dráma fejlődése nagy mérvben elősegítenék, más részt szinköltőink is ösztönt nyerne — munkásságra s versenyre buzdítatnának, s kitudja nem tűnne-e fel egy-egy rejtett költői tehetség is a drámai-irodalom egén.

De a színházi közönség s a társulat pénztára is egyaránt érdekelve lennének a pályázatok által; az utóbbi anyagilag, mert a színház bizonyosan megtelnék egy párszor a kassai műkedvelők által jutalmazott pályamű előadására; a színházi közönség pedig szellemileg kárpótolatnék azon fillérekért, melyekkel a műkedvelői előadásokhoz s így közvetve a jutalomdíjakhoz is járult.

Szükségtelen tehát bizonyítgatnunk: hogy a pályanyertes darabok előadása valóságos színházi ünnepeket képezne.

Lehet, hogy újat nem mondtunk, de a ki azt hiszi, hogy eleget tett az által, ha egy két egyén előtt az estebéknél, vagy egyik másik gyűlhelyen elmondja eszméit, s a hírlapi indítványokat és figyelmeztetéseket ismétléseknek nevezi, az sokkal kevesebbet tesz a semminél.

Edyesüljenek azon lelkesek, kik már egyidőben meg voltak bizva a műkedvelői előadások rendezésével, válasszának egy — a fennebbi kellekkel bíró művezetőt, — s reméljük sőt bizton hisszük: hogy Kassán hol annyi tehetséges színész-énekes-és zenészműkedvelő van mindkét nemből igen sokat fognak tehetni a drámai-irodalom — nemzetiség- és nemesebb izlés terjesztése érdekében.

Bánóczy F.

Sárosból.

Bártfa, április 17.

Ha igaz, mit a példabeszéd mond, hogy legboldogabb azon ember, a kiről legkevesebbet szólnak; akkor a mi boldogságunk hátárt nem ismer, mert rólunk, kivéve a furdó idény alatt, édeskeveset, vagy éppen semmit sem hallhatni a nyilvános életben. Igaz ugyan, hogy régen mult el azon idő, midőn ős szabad királyi városunk a szellemi mozgalom terén utánzásraméltó szerepet játszott felső Magyarországon, vagy midőn mint határ város központja volt a magyar bor- s vászonkereskedésnek Gallícia felé; igaz továbbá az is, hogy

jelenleg csak is a furdó hoz még egy kis éltető erőt a szellemi s anyagi súlyedésnek indult városba, valamint az sem tagadható, hogy ily előzmények után igen keveset remélhetni a jövőtől; mindamellett a jelen körülmények közt is találhatni tárgyat, melynek közzététele távolabb körökben is költöhet némi érdeket, s így megérdemli, hogy miatta a példabeszéd említett boldogsága, melynek csak igen csekély nyomát fedezhetni fel közöttünk, kockára téessék.

A nyilvános élet néhány jelentékenyebb mozzanatának leírását más alkalomra halasztván, jelenleg csupán azon intézetről akarok szólni, mely társas életünkben minden kétségen kívül az első polezot foglalja el. S ez a **casinóegylet**. — Kiemelendőnek vélem itt mindennek előtt azon körülményt, mely szerint ezen egylet nem az újabb időben, hanem még 1838-ban alakult, s azóta folytonosan fenn is állott, időszakonként a lehetőleg leg szebb virágzásnak örvendvén, s nem egészen jelentéktelen anyagi nyereséggel is jutalmazván alapítóinak ernyedellen buzgalmát. A viszonyok változtatásával azonban ezen intézmény is kezdett súlyedésnek indulni; továbbbi fenntartásának tekintetéből tehát új segédeszközökről kellett gondoskodni, — s az egészet gyökeres átalakításnak s újja szervezésnek alávetni.

Az egylet ezen újja szervezése tavaly ment végbe, még pedig úgy, hogy egészen új, a jelen idő kívánalmainak tökéletesen megfelelő alapszabályokkal látott el a casino. S ezen égető szükségnek kielégítése a legszebb eredménnyel bírt, a legnagyobb részvételre talált, s így nem csoda, hogy a kezdet akadályainak legyőzése után a társas élet az egylet körén belül nyújtott segédeszközök által támogatva, sokat ígérő haladásnak örvend s még szebb jövővel kecsegtet. — Nem tagadható ugyan, hogy a most említett kielégítő eredmények dacára, a casinóegylet korántsem érte el célját, s hogy más, hasonló egyletekkel szemközt igen szerény helyet foglal el; de tekintetbe véve az illetni körülményeket, melyek szerint a városban s a közel vidéken viszonylagosan igen kevés ember van, ki ilyen egylet szükségét érzi s a csekély áldozattól vissza nem ijed, egyelőre az eddigi nyereséggel is meg kell elégedni. Az egyleti tagok által fizetett évi járulék (3 f.) igen csekély, s ezért mégis, mindamellett, hogy az egylet tagjainak száma jelenleg csak 90-re rug, mindazt nyújtatik, mit jogosan igényelhetni. A csinosan butorított olvasótermekben pedig a következő lapok találhatóak: Pesti napló, Pesti hírnök, Üstökös, Vasárnapi ujság, Hazánk s a külföld, Felvidék, Kassa-eperjesi értesítő, Wanderer, Neue freie Presse, Der grade Michel, Die Gartenlaube, Der Volksgärtner és a Hivatalos lapok.

A casinóegylet egyébiránt tartós szellemi élvezet nyújtása által is igyekezővén az izlés nemesítésére s a műveltség terjesztésére hatni, ezen főcéljának sikeresítése végett átalakulásának első idejében kölcsön-

könyvtárt alapított, mely már lavaly, tehát fennállásának első évében több száz magyar és német művet tartalmazott s azóta folytonosan gyarapítottatik. — Ezen könyvtárt, melynek nagyobb részét egyelőre természetesen a szépirodalom termékei képezik, de mely idő folytában a tudományos művekre is fordítandja tüzetesb figyelmét, — a városi s vidéki közönség minden megszorító feltétel nélkül használhatja; a casinótagok 10 krt. fizetnek hónaponta a könyvtáralap növelésére; a nem casinótagok pedig 30 krt. Ehhez még az is járul, hogy egy olvasótagnak egyszerre nem csak egy több kötetből álló mű adatik ki, hanem a körülményekhez képest több mű is, a mi névszerint több tagból álló családnak nagy kényelmére van. Ezen eljárás s ezen feltételek mellett korántsem lehet azon csudálkozni, hogy nem csak a városi, vidéki s furdó közönség karolja fel ez ügyet a legnagyobb részvétellel, hanem távolabb, névszerint a szomszéd Zemplénben, sőt Gácsországon lakók is. Ily fényes eredménynek kitüntetések mellett nem hagyhatom említés nélkül, hogy ezen könyvtár létrehozását, néhány casinóegyleti tag áldozatkészsége mellett leginkább Chyzer Kornél városi főorvos buzgó s önzetlen fáradozásának köszönhetni, mely tette ép oly nagy dicséretet mint méltánylát érdemel.

A casinóegylet ügyeinek vezetése egy több tagból álló választmányra van bízva. — Ezen igazgató-választmány a folyó év elején tartott közgyűlésen megújítottván, jelenleg a következő tagokból áll: elnök: Henszelmann Soma; jegyző: Horkai Chyzer Kornél; pénztárnok: Hauser Ferencz; ügyész: Kecskés Sándor; könyvtárnokok: Árvai Teórének Gyula és Rátvay István; bizottmányi tagok: Frankovszky Ferencz, Gally Béla, Gröndl Károly, Kaczvinszky Ede, Keppler Sándor, Klein Ernő, Lux Róbert, Menhardt Venczel, Nao Károly, Stark Mihály és Volan Vazul.

— r. l.

A népnevelés ügyében.

Tisztelt szerkesztő ur! Szíves volt megígérni, hogy lapja hasábjain népnevelési cikkeknek is engedve leand tér; fogadja tehát szívesen tölem a kezdeményezést addig is: míg tudni fogom, hogy a felső-magyarhoni néptanítók tömegesen járják s olvassák a lapot, mely körlmény arra kötelezhet engem, hogy vidékünk népneveléséről tágasb értelemben fogjak értekezni. Ez uttal inkább csak a szülőket illetné felszólalásom. — Igen, hozzátok kívánok szólni t. szülők, kik mindmegannyi nevelők vagytok házaikban, és mindmegannyi kertészek az emberiség nagyszerű kertjében.

Vajmi sokszor hallunk olyforma panaszt, hogy a gyermeknek nevelők, nevelőnők általi neveltetése, ugyszinte a magán vagy nyilvános tanodákban képeztetés nem nyújt kívánt eredményt.

Vannak, kik oly igen szeretik e tévveléményszulte hiba terhét a nevelők és tanodákra feltolni, sőt a legszívesebben hitetik el magukkal, hogy gyermekeik szerencsétlenségének okozója egyedül a nevelő és tanoda,

A sors úgy akarta, hogy azon tollat érintse melylyel Czeczil írt, s melyet még nedvesnek talált. Egy eszme villant meg agyában. A tinta még meg nem száradt, tehát Czeczil nem rég írhattott, és... talán ha sietünk... még nem lenne késő... gyenge remény... de...

Istenem ki mondta volna hogy e gyermek bárgyu? Péter beszédjé által mindnyájan felvillanyoztattak, s egyhangulag kiálták: A Szajnához! a szajnához!

Pár szó által el lön határozva, hogy lehető leggyorsabban a part felé siessenek s hogy itt azután eloszolván kiki egy utca végén örködjék. Az ut igen hosszú volt, de Czeczil, ki gyermekét is magával vivé, még meg nem érkezhett. Mindnyájan elmentek, Richard öreg anyja is.

A parthoz érve, mindenki egy utca szögletéhez szaladt. Mindnyájan part-hosszant vizsgálódtak, mindnyájuk szíve erősen dobogott. Kevés ember járt arra, s ég komor volt, s hideg szél fujt.

Istenem gondolá Richard — nem vagyunk elegenden meg kellene valaki.

Megszólított egy megállapodott koru urat, ki nem messze töle arra ment. Pár szóval megérteté vele, hogy miben áll a dolog.

„Jól van jól — mondá ez ur, egy aszegény aszegőy

TÁRCSA.

B... hoz.

1868.

Midőn híredet hallottam,
Mégkérdezém a dús képzeletet:
Tud-e alkotni ilyen remeket?
És az szegyeteljesen hallgatott,
Mert még nem látott olyan alakot —
... Midőn híredet hallottam.

Midőn először láttalak,
Mint szeplőtlen lény tündél föl nekem,
Kiről minden, mi földi, elröppen;
Kit nem illehet földi szeretet,
Kit ölelni csak szellemben lehet —
... Midőn először láttalak.

Midőn könyörögve kértünk,
Hogy áldozz a hazának, mert hazád,
— És áldozál, a hon áldása rád!
Feltűnt hajad szép parányi fodrán,
Hogy földi lény vagy te is kegyelt lány,
... Midőn könyörögve kértünk.

Midőn táncolni láttalak —
Ó ne erről: varázsjáték benne!
Ó ne erről: ez örültté tenne!
Nem a föld hordozott, nem is az ég:
Ábránd voltál s enyésző buhorék —
... Midőn táncolni láttalak

A midőn elandalodol,
S szelid szemeidnek fénytükriben
A mindenség zajtalanul pihen:
Ezerekkel egy porszem is imád,
Ki hogy magyar vagy, oly büszke reád,
... A midőn elandalodol.

Timkó József.

Czeczil.

Beszély francziából Fortoul 1 ajos után fordította K. K. A francia „Tudások társulata” által első díjjal koszorúzott pályamű.

Qua desideris solas semper habebis opes.
MARTIAL.

(Vége.)

Lehetetlen a jelenlevők kétségbeesését leírni. Péter a földre rogyott, s ujjaiával a kis asszal széléhez kapaszkodott.

nem is gondolva arra, miszerint saját szokásaik s házi rendtartásuk, mint legelső tényezője a fejlődő gyermek hajlaminak, mely azon irány és mértékben képi a gyermek szeretetreméltóvá, vagy ellenkezőleg, a mennyire a házi rend és szokások ferde vagy rendszerint...

Ha egy meghitt barát által ajánlott vendég jó a hához, mily tisztelet s szeretettel fogadják önk; mi mily tisztelettel tekint reá, és mi figyelemmel lesi el minden szavát a gyermek, s mi öröm, mi készséggel teljesíti minden — még a leghalkabban kiejtett kívánatát is — és boldognak érzi magát, ha egyetlen szó intézkedik hozzá, ha csak a legkisebb megbízásban részesülhet is.

Vajjon honnan s miből ered ezen kedves illemes magaviselete a gyermeknek? Mindenesetre, a szülők előzetes viselése ad a gyermeknek jó véleményt a vendég iránt, s ez azon sugár, melynek áldásos melege csak is izletes gyümölcsöt érlelhet.

Mennyire másképp van ez egy nevelő, egy tanító s a nyilvános tanodával. — A tanoda és annak munkás egyénei nagyjából csak mint izetlen s kellemetlen vendégek tekintetnek, kiket azonban kikerülni, mellőzni nem lehet, kik jelenlétét s a velők való szótávást a leg- rövidebbre nyujtani törekszünk.

A tanító szokás szerint először tulzott nyájassággal fogadtatik, s azután egy szerény, elhagyott, hátsó szobácskába vezetetik, hol a tanítás megkezdendő. — Reá bizatik a tanítóra minden, mi az édes anyának legdrágább és legkedvesebb kincsé e földön; de vajmi ritkán engedtetik meg, hogy magát a szülőknek a növendék hibája felett kibeszélje. — Ha könnyű felfogásul s gyorsan tanul a gyermek, vagy szembeüő előhaladást tesz, ó az korántsem a fáradozó tanítónak érdeme, hanem a gyermekben rejlő jó hajlam, lelki tehetség mondatik egyedüli tényező alapnak; ha pedig semmit sem tanul, sőt más hibái is vannak, úgy annak okát csak a nevelő vállaira görditik.

Oh mily hirtelen veszi túrelmét az édes anya, ha kedvencz gyermeke panaszát hallja és ilyenkor vajmi könnyen röpöppen el egy boszús szó s kemény észrevétel az ajkáról, és a tanító vagy nevelőről sértő sőt megalázó megjegyzések hordatnak fel a gyermekek jelenlétében. — Ha a társaságban tárgy hiányzik mulatságra, saját gyermekeiről mindenki örömet beszél — ilyenkor pedig a tanító, nevelő, mosatlanul csak nem maradhat? Mily könnyen ejtetik egy szó, egy élez, egy gnyos példaszó, — a gyermek ellesi s figyelemre veszi azt, — és e szó gyulaszt mint villám. — Közölve lesz az a testvérekkel, közölve lesz a tanuló társakkal s az egész tanodával, — a tanító, a nevelő most a gyermek-k szemé előtt lealázottan áll, s a nimbus eltűnt, neveltség tárgya lett. Ezentul bármint forgolódják is, a bélyeg rajta marad és munkálkodásiban zavartatik, mert elveszté a növendékek tiszteletének gyengéd himporát. — Hidják el önk: szeretetet s bizodalmat tanusítani a ta-

nító iránt manna a gyermeknek. — Ne véljük azonban, mintha ezzel azt akarnám érteni, hogy a tanító, mint föltnélküli tökély álljon a gyermek előtt. Ó nem! A kis lurkók sokkal könnyebben veszik észre a hibát az emboren, mint mi felnöttek; én csak azt véleményezem, miszerint nem szükség öket e tekintetben szóval vagy épen példával elősegíteni. Engedjék önk, ha olykor szívük felháborodik, inkább csak a szeretetet uralkodni kítőző érzelmeiken, meggondolván, hogy egy nevelőnek hivatala s állása, nyilt vagy magántéren, gyakran a legszánalomraméltóbb; hogy ő is gyengeség, botlásnak alávetett ember, li egyébiránt csak jó gyümölcsöt érlelhet, ha a szülők szíve előtte zárva nem marad.

(Vége következik.)

Ezred Aladár.

Ujdonságok.

* A kassai polgárilövölde közgyűlésén megválasztattak: főlövész mesterré: Gróf Csáky Rudolf, első allövész mesterré: Ambrus Lajos, másodikkak: id. Schalkház Lipót, választmányi tagokká: Horák Ede, Noviczky Ferencz, Virág Jácint, Schifbeck Mátyás, Strasser Gusztáv, Novelly Antal, Klestinszky László, ifjabb Halyko Mihály, ifj. Hauser Antal és Reisinger R. urak s póttagokul Buday Lipót és Spielmann Károly; végre pénztárnokul Gerster Miklós.

* Az első magyar dallársulat, mely Debreczenben közmegelegedésre működött, a jövő hó folytán Kassát fogja meglátogatni.

* Bunkó zenetársulata pénteken a Schalkház vendéglőjében zeneestélyt tartott de kis közönség előtt, ma (vasárnap) pedig a forgácsutczai „Magyar király” című kávéházban fogja hallatni büvös nyiretlyűjét.

* A Bankón közebédet ad ma a részvénytársulat. A résztvenni kívánók Ardüzer czukrásznál jelentkezhetnek.

* Az eperjesi takarékpénztár mult évi forgalma vol 4,412,872 ft; váltókra adott 3,823,918 ftot, jótékony czélokra ajándék 1229 ft., magyar földhitelintézeti papirokra 25,617 ft, zálogra kölcsönzött 71,728 ftot.

* La tabár Endre szintársulata — mint a Szegedi Hiradó írja — feloszlott.

* Folinusz a kolozsvári színház igazgatója pedig — az „Arad” szerint — a nyári idény tartamára operatársulatát oszlatta föl.

† Tarovszky György közbecsülésben s tiszteletben részesülő kassai nyugalmazott tanár a husvéti ünnepek alatt Rozsnyón, hol látogatáson volt — néhány napi betegség után meghalálzott. — Áldás halmvain!

† Ungvárról értesitenek, hogy Kölcsei Kende Aranyka, ki alig volt 16 éves, s a természet minden adományával bővölködött — Budaházán, hová unokatestvérét, Tabody-Kende Mariskát elvesztett kedves fi-

leskája utáni bánatában vigasztalni ment, f. hó 19-én jobbra létre szenderült. — Halálát igen sokan fájlalják a gyönyörű fiatal szende leánynak. — Béke porain.

Vegyes hírek.

* Nevezetes óra. Birli László pesti órasmesztes a marosvásárhelyi piaci kutat új és díszes alakban szándékszik újra építeni, mely zenével és nyolcz órával lesz ellátva, a mely egyszerre mutatja, hogy ugyanazon időben hány óra van Pesten, Bécsben, Párisban, Londonban, Bukarestben, Konstantinápolyban, Mexikóban és Marosvásárhelyt. A díszes kutat közrészvét alapján szándékoznak a derék székelly városban létrehozni.

— A bécsi hitelintézet mérlege 1864-re 2,438,692 ft, 83 1/2 krt mutat föl; a részvények 5 percentos kamatai 2,750,000 forintot tesznek, tehát a tartalék-alaphól kellett 311,307 ft. 16 1/2 krt elvenni, hogy a kamatokat kifizetni képes legyen a társulat. Az activák közt a társulatnak 25,000 darab részvénye van al pari. Nem nagy virágzás!

Egyveleg.

* Menyegzői adó. Garamvölgye felső részét tótság lakja. E népet, különösen az ujbányait a becsületesség, munkásság, s tisztaság jellemzik, a földművelésen kívül erőfeszítést igénylő munkával, mint bányászattal, kötőréssel, falhasítással foglalkozik; — oly egészséges, mondhatni szép s erőteljes nők hazánkban nem mindenütt találhatunk, mint Ujbánya környékén. — Szokásban van ott menyegző alkalmával a lakadalmas háztól az utcán keresztül az átellenes házig tollal felcífrázott zsinort húzni, s a lakadalom ideje alatt arra menők az áthuzott zsinorral elfogatnak, hogy pár krajczárral a házassulók javára adózzanak. Történt, hogy ha a nászkíséret a zsinort megközelíté, a pap átbugyik, de az énekesztől kezdve a többinek az új pár javára adományozni kellett.

* Böcsi határ a berzéki határban. Magyarországnak sok háboruja volt. Régenten épen kiváltóságos osztály, s a sz. kir. városok állítottak katonát, vagy pedig maguk állottak ki a király, s a haza védelmére. — A vár urak pedig váraikhoz tartozó községekre kivetették a katona kiállítását.

S így történt hogy a Zemplénmegye déli részében a Hernád folyó partján fekvő Berzék községnek is felszerelt lovas katonát kellett kiállítani az (nod vár ura zászlója alá; s nem is a deli termetű, vitéz huszárnak való legényekben volt ott hiány. vitéz huszár alá, fűrge lona nem volt Berzék községének; kötelessége teljesítésében azonban nem akart késmi a község előljárója, oda adták tehát a falubika réjét Bőcsközségének egy lovas katonáért. Bőcs községe ekként birtokába jutott réjét (most már szántóföld.) mely sáncokkal körülvonatta, s jelenleg is nem mint böcsibirtok a berzéki határban, melytől környeztetik, de mint a böcsi határnak kiegészítő része kezelteik, és adóztatik.

Petráss.

egy három éves leánykával neve Czecczil. Szaladok. S valóban egész erejéből szaladt oda hol hasznos lehetett.

Pompás gondolat volt ez Richárdtól. Ezen ur látta Czecczil, azután elérvén őt, karon fogta, s barátihoz vezeté. Mily elragadó öröm volt ez! Az érzélgés, ölelgetés, magyaráztatás, a könyvek egymást válták fel elvégre lecsillapodtak egy kissé. Czecczil és gyermeke az atyai ház felé indultak, mely előttük oly soká el volt zárva. Nem feledék el megkérdezni ama szives ur nevét s lakását, kinek közreműködése oly szerencsés volt.

Richárd s anyja haza mentek.

„Czecczil tehát meg van mentve, mondá Richárd — de reám nézve örökre elveszve.”

„Ki gondolta volna, hogy e két fősvény Czecczil atya s nagyatyja.” — mormogá anyja. —

Ki irhatná le azon gyönyörűt örömet s elragadtatást, melynek amaz ócska ház ott a szük utczában tanuja volt.

Most Róbert és Simon megtudták, hogy Czecczil férjhez menetele után egy évvel özvegy lett. Férjének rendetlen életmódja csak a nyomort hagyta neki örökségül „A mi hibánk! a mi hibánk!” — mondák ök — mindent jóvá teszünk, kedves gyermekem.”

Ez éjjen át Richárd keve et eludt másnap képte-

len volt munkára menni, anyja is vele maradt. Dél felé kopogtattak az ajtón. Simon lépett be.

„Jó napot asszonyom — jó napot Richárd, Czecczil és gyermeke igen jól érzik magukat. Hadd üljek le egy perczre. Öt emeletet jöttem, majd elállott lélekzetem. Daczára ennek azonban arca ragyogó volt, Richárd elpirult, azután elhalványult; parázson állott.

„Egy választ kell önnek átadnom szóla hozzá Simon. Nem kért-e valamit Czecczilől?”

Richárd dadogott valamit, de nem tudta mit szól. Anyja kötényének egy szegletét morzsolgatta ujjával, ő sem tudta mit tesz.

Simon látta e zavart s mosolygott.

„No hát Czecczil beleegyezik, én is bele egyezem.”

Richárd térdre rogyott, anyja pedig nyakába borult.

„Egy feltét alatt — kiálta Simon — hogy az egybekelés után mindnyájan együtt fogunk lakni. Most pedig jöjjenek Czecczil s gyermekét meglátogatni. Várja önököt.”

Es a lepcsőkön menve Simon karját nyujtá a vén kufárnőnek, és halkán sugá neki: „Ön ismert ott azon az utcán két fősvényt? Feledje el öket, meghaltak... valóban meghaltak.”

Azután elment Simon azon urhoz, kinek nevét s lakását tegnap a parton megkérdezé. Belépven hozzá, tüstént megismerte benne azt ki két év előtt a kufárnővel a szegény megsebesült gyermek számára kéregetett. Ez is megismerte Simont, s igen csodálkozott, midőn Simon őt leánya és a kufárnő fia közti menyegzőre meghivta. Megigérte, hogy el fog menni, s midőn kezét szorítva vele, kikiséré, Simon ezt sugá neki: „Ön ismert ott azon az utcán két fősvényt. Feledje el öket. Meghaltak valóban meghaltak.”

„Látom” felele emez.

Azonban a harangórczből öntött sou még mindig ott volt a padozat hasadékában. Dőlelött jobban el voltak foglalva, mintsem hogy reá gondoltak volna, s midőn ki akarták onnan venni, a kis Czecczil egy gömböstüvel érinté csak meg, s ime a szeszélyes sou azonnal kijött onnan. Ne feledjük el, hogy e sou családi erekllye lön.

Végre a köpad három lábán még mindig helyén van. Igen sok ember ül reá naponkint, de a két fősvény nem ül reá többé, ök meghaltak... valóban meghaltak.

Szerkesztői posta.

— K. L.-nak, Eperjes. Legutóbbi szives küldeményét is megkaptuk.
 — H. D.-nek. A hiányzó számokat alkalmilag megküldjük, s a magán levél is menni fog később.
 — A „Zempléni Híradót“ két hét óta nem kapjuk. Kérjük megküldeni.
 — Bártfai levelezőknek a lapot megindítottak.
 — T. L.-nak Miskolcz. — Bécset figyelmeért, fogadja, szives köszönetemet.
 — P. F. urnak Unghvár. Németül is szivesen fogadják, csak mentől körülményesebben legyen megírva.
 — Azon urakat, kik helyből is postára teszik a hozzánk küldött levelet, tisztelettel figyelmeztetjük: hogy bérmentellen levelet csak azon esetben váltunk ki ha írója elegendő kezességet nyújt annak értékéről.
 — Az elfizetési pénzek s hirdetési díjak beküldését ismételve szorgalmazzuk.

GAZDASÁG és ÜZLET.

Kassai piac, április 22-én 1865.

A tárgy megnevezése	1. oszt. (fr. kr.)	2. oszt. (ft. kr.)
Buza koblónkint	5 60	4 80
Kétszeres	3 80	3 60
Rozs	3 20	3 —
Tengeri	2 60	2 40
Arpa	2 40	2 20
Zab	1 80	1 60
Kása	—	—
Borsó	7 40	8 20
Lencse	7 80	7 20
Bab	7 20	6 60
Örlött dara	9 —	8 80
Tatárka	7 40	—
Burgonya	1 80	1 60
Aszuszilva	11 30	10 60
Szesz itczénkint	— 16 1/2	— 15 1/2
Marhahus fontonkint	— 18	—
Bornyhús	— 17	— 15
Sertéshús	— 20	— 18
Vaj itczénkint	— 62	— 51
Zsír	— 36	—
Szalonna fontonkint	— 40	— 38

Kassa, április 22. Mai hetivásár napos volt sok életneműt hoztak be, különösen rozs elegendő volt. Vevő is akad itt ott, de nagyobb mennyiséget eladni nem igen lehetett. Az árjegyzéket fennebb közöljük. Időjárásunkat állandó tavaszi, csak hogy a hideg észak szelek gyakran beköszöntenek. Jó meleg eső kívánatos volna.

Gálszecs, április 20-án. A mai hetivásáron kedden és szerdán reggeli 6 órakor, vasárnap délután 5 órakor. Munkácsra: minden vasárnap d. u. 1 órakor, kedden és szerdán reggeli 6 órakor, csütörtökön délutáni 1 órakor. Munkácsról Unghvárra: minden hétfőn, kedden, szerdán és pénteken délutáni 1 órakor. Ügyndokség: Kassán: Kempner Fulöp. — Unghvárról: Pollák Fulöp. — Munkács: Tóth Károly.

Bécsi börze április 20-ról.

5% Metallique	72.20
Nemzeti kölcsön	76.25
Bankrészvény	799 —
Hitelintézeti részvény	185.40
Londoni	109.75
Ezüst	106.27
Arany	3.14

KÖZLEKEDÉS.

Vasuti menetrend 1864-ik évi decz. 1-től kezdve

I. Kassáról Pest és Bécs felé:		
Kassa indulás	5 óra	p. reggel
Miskolcz	7	52
Tokaj	9	35
Nyiregyháza	10	34
Debreczen	12	12 délben
Püsp. Lad.	1	45 délután
Szolnok	4	44
Czegléd érkezés	5	41 este
Pest	8	37
Bécs	6	— reggel

II. Bécs és Pestről Kassa felé:		
Bécs indulás	8 óra	p. este
Pest	6	25 reggel
Czegléd	9	27
Szolnok	10	27
Püsp. Lad.	1	26 délután
Debreczen	3	—
Nyiregyháza	4	28
Tokaj	5	25 este
Miskolcz	7	29
Kassa érkezés	10	34

Cs. kir. postakocsi.

Kassáról Unghvárra: M. Szigetre minden éjjel 12 óra 30 perczkor.
 „ Eperjesnek, Lúcsára minden éjjel 12 órakor.
 „ Pestre, Rosnyón és Vácson keresztül minden hétfőn reggel 2 órakor.

Unghvárról Munkácsra: minden vasárnap d. u. 1 órakor, kedden és szerdán reggeli 6 órakor, csütörtökön délutáni 1 órakor.
 Munkácsról Unghvárra: minden hétfőn, kedden, szerdán és pénteken délutáni 1 órakor.
 Ügyndokség: Kassán: Kempner Fulöp. — Unghvárról: Pollák Fulöp. — Munkács: Tóth Károly.

Kassa-Eperjesi gyorskocsi.

Kassáról Eperjesre indul naponként kétszer, reggel 7 és délután 2 órakor.

Munkács-Beregszászi magánkocsi.

Munkácsról — Beregszászba, Keddén, szerdán, pénteken, szombaton reggeli 6 órakor, vasárnap, délután 5 órakor.
 Beregszászból — Munkácsra, Kedden, szerdán, pénteken, szombaton délutáni 5 órakor, hétfőn reggeli 6 órakor.
 Menet-jegyzéke Munkácsról Beregszászig vagy vissza 1 ft. Felvételi-ügyndokség Munkács: Tóth Károly. Beregszászban: Ifj. Jandrisits Antal. Vörös korcsmában: Guth József.

Unghvári társaskocsi.

Unghvárról Kassára: minden vasárnap, kedden és csütörtökön reggeli 6 órakor.
 Kassáról Unghvárra: hétfőn, szerdán és pénteken reggeli 6 órakor.

Hivatalos értesítő.

Arverési hirdetés.

Kassa szab. kir. város törvényszéke mint telekkönyvi hatósága részéről ezenel közhírré tétetik, miszerint Lepage Emilnek 1067 ft. 67 1/2 kr. és járulékaik eránti végrehajtási ügyében adós alperes Alexy Lajos és neje tulajdonához, tartozó 533 ö. i. és 321-ik h. r. harang utczai házának 3-dik becsáron alóli elárverezésére f. évi május hó 18-dik napjának d. e. 10 órája a városi telekkönyvi hivatal helyiségében kitézetik, a hol is az árverési feltételek szokott hivatalos órákban megtekinthetők.

Kelt Kassán, 1865. mártius hó 24-kén tartott városi tszék telekkönyvi hatósági üléséből.

Arverési hirdetés.

Kassa sz. kir. város törvényszéke mint csödbírórság részéről ezenel közhírré tétetik, miszerint Lencz testvérek csödtömegéhez tartozó Kassán a főutcán 190 sz. a. fekvő a kassai 123 t. j. k. i. giatott, s 10,294 ft. 40 kr-ra becsült ház f. é. május 1-én d. e. 9 órakor a város telekkönyvi hivatalában második árverés alá bocsájtatni, és ez alkalommal a becsáron alóli is eladni fog.

Miről a venni szándékozók azon megjegyzéssel értesítetnek, miszerint az árverési feltételeket a város telekkönyvi hivatalában megtekinthetik.
 Kelt Kassán 1865. évi márius hó 31-én tartott törvényszéki ülésből.

Rélay Róbert,

aljegyző.

Hirdetmény.

Kassa szab. kir. város polgármesteri hivatala részéről ezenel közhírré tétetik, miszerint a bizonyos tartam nélkül kiállított fegyverengedélyek, az ez érdembeli felsőbb rendeletek értelmében érvényüket a kiállítás napjától számítandó csak is három évig tartván meg, az ilyen kiállított engedélyek tulajdonosai ezenel felhivatnak, hogy azokat az alólírtnál meghosszabbíttatni annál is inkább el ne mulaszták, minthogy ezen mulasz-

tásból eredő következményeket csak is magoknak tulajdoníthatják.
 Kassán 1865 április 15-én.

Rimanóczy Ferencz,
 polgármester.

Arverési hirdetés.

Köz hírré tétetik, hogy Siebert Kristóf részére báró Klah-Kornis Ottó és nejétől 5000 ft. és járulékaik erejéig bíróság lezárt ingóságok folyó évi májushó 4-én reggeli 10 órakor d. e. alperes kovács utczában 12-ik sz. a. házában levő lakásukon közárverezés útján azonnali készpénz fizetés mellett fognak eladálni.
 Kelt Kassán, 1865. évi április hó 22.

Klestinszky László

törv. tan. mint kiküldött végrehajtó líró

Felhívás.

A helybeli cs. k. adó hivatalnak f. évi április 5-én 719 sz. a. kelt levele folytán azou helybeli lakosok, kik a f. é. adóösszeg második negyedével hátralékban vannak, ezenel felhivatnak, miszerint azt legfeljebb e hó végeig befizetni siessenek különben a cs. k. pénzügyi hatóság rendelkezése folytán ezen határidő lefolyta után a hátralék katonai végrehajtás útján leend behajtható.
 Kassa sz. kir. város tanácsától 1865-iki április 21-én.

Hirdetés.

A cs. kir. kassai hadi törvényszék részéről ezenel közhírré tétetik, hogy nyugdíjas őrnagy sóki Tóth István ur hágyatékaéhoz tartozó ingóságok folyó évi április 24-én d. e. 9 órakor abaujmegeyi Rozgony helységében nyilvános árverés útján, kész fizetés mellett eladani fognak.
 Kassa április 13-án 1865.

Magán hirdetések.

Hirdetés.

A csányi műalmi társulat választmánya a f. é. április hó 11-én tartott rendkívüli közgyűlésben előterjeszté hogy a 200 fős 600 részvény által eredetileg 120,000 ftra tervezett tőke nem elégséges az üzlet oly forgalomba tételére, melyet a társaság

Werfer Károly könyvnyomdója Kassán.

Veisz J.

ujjonnan megnyitott

Ruha - raktáraban.

A főutcán a kis sétatérrel szemben a Feketesas szomszédságában:

ajánlja a legfinomabb férfiruhákat a legolcsóbb áron.

Egy egész öltözet angol plaid-szővetből 18—36 ftig

Tavaszi öltöny 9—26 "

Felöltönyök 14—28 "

Atilla 18—28 "

Vadászöltöny 12—26 "

Nadrág 6—12 "

Mellények 3—10 "

Egy egész öltözet orosz vászonból 10—30 "

Egyszersmind elviselt ruhák is fölcserélhetnek ujakért a legkedvezőbb feltételek alatt.

Magyar házi nőknek.

Epen most jelent meg

WERFER KÁROLY,

könyv-, mű- és hangjegyekereskedésében Kassán főutca 342. szám alatt a ferencesek egyháza mellett kapható:

A valódi szakácscság,

vagy: legujabb alapos és teljes

PESTI SZAKÁCSKÖNYV.

Hatodik bővített és javított kiadás 8. rétt, 391. lap.

Izletesen bekötve ékes borítékban. Ára 1 ft. 70 kr.

Ugyszinte a fent nevezett könyvkereskedésében kapható:

„Nincs többé köszvény!“

Utbaigazítás a köszvény- és csúz előállásánál, valamint azoknak gyógyításánál általában. Dr. Dietrich V. től. Tizenegyedik kiadás. Füzve 1865. ára 43 o. é. kr.

Dr. Dietrich csúz- és köszvénytapasz segít mindenkor, akár elavult a baj akár nem. — Ezen kiváltképen jeles tapasztalás Magyarországon egyedüli lerakata Werfer Károly könyv-, mű- és hangjegyekereskedésében, főutca 342. sz. a. a ferencesek egyháza mellett, hol is beküldés mellett vagy posta után vétellel 2 o. é. füzett kapható.